NYHENDEBREV NR. 2/2019, JUNI 2019

Nasjonalt nettverk for samfunnsfaga i lærar-, lektor- og barnehagelærarutdanningane

Juni 2019

I dette nummeret

s. 1 Lederen har ordet

s. 2 Nettverksnytt

s. 3-5 Vedtekter og årsmøtevedtak frå 2018

s. 6 Intervju; PhD-stipendiat Martin Veier-Olsen (ILU-NTNU)

s. 7-8 Oversyn over komande fagkonferansar

s. 9 PhD-disputas: Nora Elise Hesby Mathé

s. 10 Nordisk PhD-kurs: Democracy and Citizenship in Education, NTNU.

s. 11-12 Nordisk konferanse i samfunnskunnskaps-didaktikk NOKSA 3

s. 13-14 Call for temanummer – Nordidactica

s. 14 Nettverks-konferansen I Halden, 20.-21 november

Lederen har ordet

Gode kolleger!
Det er hektiske dager for de fleste. Ved noen institusjoner er masteroppgaver for integrerte lærerutdanningsløp levert for første gang. I nyhetsbrev nr 3/2018 la vi ved en oversikt over masteroppgaver i de samfunnsfaglige lærerutdanningene ved UiT og NTNU. Til høsten, når sensuren er ferdig, håper vi å kunne bygge videre på denne oversikten med oppgaver fra hele landet. Mange har siste innspurt på veiledning og sensur på disse oppgavene i disse dager, og jeg tenker at ekstern sensur er en hyggelig mulighet til å bedre kjent og utvikle relasjoner i nettverket.

Noen av oss hadde gleden av å treffes på den nordiske fagdidaktikk-konferansen, NOFA7, i Stockholm i mai. Det ble en flott konferanse med mange samfunnsfaglige bidrag og sesjoner. Konferansen arrangeres annet hvert år og neste mulighet blir NOFA8 i Bergen 18-20. mai 2021.

NOKSA (Nordic Researchers in Social Science Education) har valgt å plassere sine konferanser i mellomårene mellom NOFA-konferansene, og her gjelder det å merke av 30. mars til 1. april i 2020 i kalenderen. Konferansen arrangeres i Vaasa i Finland. Mer informasjon er inkludert i nyhetsbrevet.

Sammen med nettverkskonferansene gir dette en grunnstruktur av konferanser vår og høst som skulle legge godt til rette for nettverksbygging og forskningssamarbeid om samfunnsfagdidaktikk på tvers av institusjoner og landegrenser. Nettverk handler om å inkludere og inkluderes. Det vil være til stor hjelp om dere vil fortsette å sende styret informasjon om andre relevante konferanser, slik at vi kan gjøre dem tilgjengelige for nettverket.

Det er også til god hjelp om medlemmene undersøker om det er kolleger ved egen institusjon eller i eget nettverk som kan ha glede av å delta – og inviterer dem med på e-postlister og til konferanser.

Med ønske om en deilig sommer!
Kari-Mette Walmann Hidle
Leder

Dette nyhendebrevet er redigert av Håkon Rune Folkenborg i samarbeid med Roar Madsen. Under redigeringa oppstod ei rad tekniske problem. Dette medførte både forseinking og endå dårlegare lay-out enn vanleg. Me seier oss leie for dette

Frist for innsending av stoff til nr 3 2019 er sett til 20. august

Nettverksnytt

Det fyrste årsmøtet for nettverket (2017) slo fast at styret skulle ha representasjon frå regionar, definert som nord, midt, aust, sør og vest. Dette er seinare formalisert i lovene for nettverket.

Nettsidene til nettverket har adressa: http://www.samfunnsfag.net/ Nedanfor ser du oversyn over konstitueringa/arbeidsdelinga i styret frå årsmøtet 2018 til årsmøtet 2019.

Leiar: **Kari-Mette Walmann Hidle** er fyrsteamanuensis ved Institutt for sosiologi og sosial arbeid, Universitetet i Agder (region sør). E-post: kari.m.hidle@uia.no. Tlf: 38142042

Nestleiar: **Roar Madsen** er fyrsteamanuensis ved Institutt for Lærarutdanning, Noregs Teknisk-Naturvitskaplege Universitet (region midt). E-post: roar.madsen@ntnu.no. Tlf.: 73412794 (arbeid).

Ansvarleg for nyhendebrev: **Håkon Rune Folkenborg** er fyrstelektor ved Institutt for Pedagogikk og Lærarutdanning, Universitetet i Tromsø – Noregs Arktiske Universitet (region nord). E-post: hakon.folkenborg@uit.no. Tlf: 77660438 (arbeid).

Ansvarleg for nettside og for nettverkskonferansen 2019: **Heidi Biseth** er fyrsteamanuensis ved Institutt for kultur, religion og samfunnsfag, Høgskolen i Søraust-Norge (region aust). E-post: Heidi.Biseth@usn.no. Tlf: 31008772 (arbeid).

Ansvarleg for medlemskap/organisasjon: **Erlend Eidsvik** er fyrsteamanuensis ved Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag, Høgskulen på Vestlandet (region vest). E-post: Erlend.Eidsvik@hvl.no. Tlf: 55585790 (arbeid).

Tips om stoff til eller ferdigformulerte bidrag i komande nyhendebrev/på nettsida vår, er hjarteleg velkomne til Heidi Biseth (nettsida) eller Håkon Rune Folkenborg (nyhendebrev). Tips gjerne om stillingsutlysingar, bok- eller artikkelutgjevingar. disputasar, konferansar eller forskingsprosjekt de gjerne vil ha fleire samarbeidspartnarar til. Det er lov til å bruka nettverket til den typen «kontaktannonse»… Synspunkt – risande eller rosande – eller framlegg til saker nettverket bør vera (meir) opptekne av, er sjølvsagt både hjarteleg velkomne, og ikkje minst heilt nødvendig, når nettverket etterkvart skal «finna seg sjølv» og si «form».

Nettverkskonferansen 2019 vert i Halden (Høgskolen i Østfold), 20.-21. november 2019. «Grenseløs læring – samfunnet i en digital virkelighet. Merk at sesjonane på konferansen vil ha langt større fagleg breidde enn dette. Den signaliserte tematikken er tema for hovudinnleiarane og for nokre sesjonar/sesjonsinnlegg

Sjå samfunnsfag.net for løpande oppdatering om konferansen.

Høgskolesenteret på Remmen i Halden.
Fotograf:Bård Halvorsen - http://no.wikipedia.org/wiki/Fil:Hogskolesenteretihalden.jpg

Roar Madsen | Kari-Mette W. Hidle | Håkon R. Folkenborg | Erlend Eidsvik | Heidi Biseth

VEDTEKTER FOR NASJONALT NETTVERK FOR SAMFUNNSFAGA I LÆRAR-, LEKTOR- OG BARNEHAGELÆRARUTDANNINGANE. VEDTEKNE PÅ ÅRSMØTET 28. NOVEMBER 2018 I DRAMMEN

Del I: Føremål

§ 1: Nasjonalt nettverk for samfunnsfaga i lærar-, lektor- og barnehagelærarutdanningane (i kortform berre Nettverket for samfunnsfaga i lærarutdanningane) har til føremål å fremja, god forsking, undervisning og formidling innanfor dei ulike samfunnsfaga og i samfunnsfagdidaktikk i lærarutdanningane for barmehage, grunnskule og vidaregåande opplæring. Det er ei særoppgåve for nettverket a) å fremja utvikling av ein velfungerande, kritisk og konstruktiv fagoffentlegheit i og for desse fagområda og b) å bidra til å sikra eller utvida den plassen våre samfunns- og humaniorafag har innanfor barnehage, grunnskule, vidaregåande skule, og i høgare utdanning.

§ 2: Nettverket tek til vanleg ikkje stilling til fagpolitiske kontroversar eller til bestemte perspektiv, teoriar, synsmåtar eller forskingsmetodar. Nettverket skal derimot freista å leggja til rette for å utvikla diskusjonen om slike spørsmål i fagmiljøa.

§ 3: Praktiske føremål for arbeidet i nettverket er a) å styrkja informasjonsflyten mellom fagmiljøa ved å gje ut 3-4 årlege nyhendebrev, drifta nettsider og engasjement på sosiale media b) å organisera nettverkskonferanse for forsking og formidling kvart år, med medlemer ved ein eller fleire institusjonar som praktisk ansvarlege og ansvarlege for fagleg innhald c) å organisera årsmøte for medlemene i samband med nettverkskonferansen d) samarbeida med utdanningsstyresmakter, andre styresmakter, institusjonar, organisasjonar eller økonomiske støttespelarar i saker/om tiltak som fremjer føremåla i § 1.

Del II: Medlemsskap

§ 4: Medlemskap er ope for a) alle som arbeider med eit eller fleire samfunnsfag i lærarutdanningar for barnehagar, grunnskular og vidaregåande skular b) alle som ynskjer å bidra med eller til relevant og god forsking, undervisning eller formidling innanfor samfunnsfaga eller samfunnsfagdidaktikken.

§ 5: Registrering som medlem skjer ved e-post til ansvarleg for medlemsskap i styret (sjå http://samfunnsfag.net/kontakt.html). Alle medlemer står på oppdatert e-postliste, og mottek nyhendebrev og andre relevante utsendingar på denne lista.

Del III: Årsmøte og val

§ 6: Årsmøtet arrangerast som del av nettverkskonferansen. Styret har ansvaret for innhaldet på denne delen av konferansen. Årsmøtet kunngjerast samstundes med nettverkskonferansen på nettsidene og i nyhendebrev.

§ 7: Alle medlemer har møte-, tale-, framleggs-, og røysterett på årsmøtet.

§ 8: Årsmøtet inneheld a) kort melding frå styret om arbeidet i året som gjekk b) vedtak om komande nettverkskonferanse, om andre arbeidsoppgåver og eventuelt om rekneskap/økonomi og medlemspengar c) val av styre og leiar med varamedlemer etter framlegg frå valnemnd og val av valnemnd d) Årsmøtet skal gje medlemene høve til å kommentera og diskutera styrearbeidet og sakene som er oppe til førehaving.

§ 9: Saksliste til årsmøtet sendes til alle medlemer i nettverket på e-post ein månad før årsmøtet.

§ 10: Årsmøtet vel ein ordstyrar, ein møteskrivar til vedtaksreferat, to til å skriva under møteboka og ein ettersynsperson som leverer tilråding om godkjenning av rekneskap og eventuelle merknader til rekneskapen. Årsmøtet kan og vedta at ein av institusjonane (etter avtale) tek på seg eventuell rekneskapsføring.

§ 11: Alle vedtak, med unnatak for endring av vedtektene, gjerast med simpelt fleirtal. Vedtektsendring krev to tredels fleirtal. Årsmøtet kan likevel vedta full vedtektsrevisjon på eit årsmøte med simpelt fleirtal og vedta dei nye vedtekter med simpelt fleirtal på komande årsmøte.

§ 12: Styret skal ha fem medlemer og fem varamedlemer, ein medlem og ein varamedlem frå kvar region.1 Valnemnda skal syta for forsvarleg kjønnsbalanse. So langt det er mogeleg, bør styremedlem og varamedlem frå ein region koma frå ulike institusjonar.

§ 13: Alle styreval er for to år. Tre medlemer er på val det eine året, to det neste året. Varafolka har same valperiode som den faste dei er vara for. Styret konstituerer seg sjølv.

§ 14: Valnemnda skal ha fem medlemer, ein frå kvar region, og skal kunngjera tilrådinga si i siste nyhendebrev føre årsmøtet. Styret lagar framlegg til valnemnd.

Del IV: Organisasjonsregistrering og prinsipp for økonomien

§ 15: Nettverket skal vera registrert som foreining i Brønnøysundregistra og ha eigen bankkonto, der styrevedtak gjev fullmakt til å disponera denne.

§ 16: Nettverket er ei ideell foreining som ikkje genererer forteneste.

§ 17: Nettverket (årsmøtet) kan gjera vedtak om medlemspengeordningar og medlemspengesatsar for einskildpersonar og/eller for institusjonar gradert etter talet på tilsette.

§ 18: Styret søkjer om økonomisk støtte drifta av nettverket, herunder ogso til nettverkskonferansen (med unnatak for støtte frå den eller dei lokale

§ 18: Styret søkjer om økonomisk støtte drifta av nettverket, herunder ogso til nettverkskonferansen (med unnatak for støtte frå den eller dei lokale arrangørinstitusjonane). Styret sender søknad om støtte til nettverkskonferansen i samarbeid med den/dei lokale arrangørane.

Del V: Oppløysing av foreininga

§ 19: Nettverket som ei juridisk foreining kan berre bli vedtatt oppløyst på årsmøtet. Det krevst to tredels fleirtal blant dei som stemmer på årsmøtet for eit gyldig vedtak om oppløysing.

§ 20: Overskot eller innestående middel ved opphøyr skal nyttast til konferanse som bidreg til føremåla som er gjort greie for i § 1.

Note til § 12: 1 Region nord: Samisk Høgskole, Norges arktiske universitet - Universitetet i Tromsø og Nord Universitet. Region midt: NTNU og Dronning Mauds Minne Høgskolen. Region vest: Høgskulen i Volda, Høgskulen på Vestlandet, Universitetet i Bergen og NLA Høgskolen Bergen. Region sør: Universitetet i Stavanger og Universitetet i Agder. Region aust: Universitetet i Sørøst-Norge, Universitetet i Oslo, OsloMet - Storbyuniversitetet, MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn, Høgskolen i Østfold, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), Høgskolen i Innlandet og NLA Høgskolen Oslo.»

Vedtektene ovanfor byggjer på toårige styreperiodar. For å unngå at alle styremedlemer er på val annkvart år, fastsette årsmøtet at det skal gjennomførast val av representant pluss vara for ***tre*** regionar for ein toårsperiode på årsmøtet 2019. Etter trekking vart det fastsett at dette gjeld regionane vest, sør og midt. For regionane nord og aust vert det då gjennomført val av representant + vara for ***eitt år*** på årsmøtet 2019. Frå og med årsmøtet 2020 vil då vala for alle regionar vera inne i «toårsturnus». Det er viktig at dei valde medlemene i valnemnda legg dette til grunn i arbeidet med å finna styrefolk og varamedlemer for dei ulike regionane.

ÅRSMØTEVEDTAK 2018 OM ARBEIDSPLAN FOR 2018-2019

«I det komande arbeidsåret skal dette prioriterast:

- Organisatorisk og økonomisk institusjonalisering ved oppretting av bank-konto, vedtak om fullmakt til å disponera denne, registrering i foreiningsregisteret (Brønnøysundregisteret) og eksterne søknader om finansiering, og om «timebidrag» til nettverket frå institusjonane styremedlemene er tilsette ved.
- Oppsummering av nettverkskonferansen 2018 og vidareutvikling av konferansen i 2019 i samarbeid med dei lokale arrangørane i Halden (Høgskolen i Østfold).
- Gje ut minst fire nyhendebrev i løpet av arbeidsåret, og utvikla dette konseptet vidare, særleg med fleire presentasjonar og nyhendebidrag frå medlemer ved institusjonane.
- Oppmuntra til å bruka medlemslista til utsending av faglege samarbeids-invitasjonar av ulikt slag.
- Utvikla nettsidene og Facebooksida vidare, og styrkja kunngjeringa av konferansar og spreiinga av relevante stillingsutlysingar.
- Styrkja kontakten med Utdanningsdirektoratet og Kunnskapsdepartementet.»

Intervju: Martin Veier-Olsen, Institutt for Lærerutdanning – NTNU.

Intervjuer: Førstelektor Per Overrein, ILU-NTNU.

Vi har tatt en samtale med universitetslektor Martin Veier-Olsen, den unge mannen som var uredd nok til å hoppe etter Wirkola, det vil si ha sesjonsinnlegg rett etter tidligere Kirke- og Undervisningsminister og sosiologiprofessor Gudmund Hernes på fjorårets nettverkskonferanse i Drammen. Fra 1. august 2019 går han over i stipendiatstilling ved Institutt for Lærerutdanning (NTNU)

- *Hva er din faglige bakgrunn?*

Av utdanning er jeg historiker - historielektor med mastergrad fra NTNU i 2017. Ved siden av historie, har jeg religionsvitenskap og nordisk språk som tilleggsutdanning. I masteroppgaven min undersøkte jeg hvordan danske øvrighetspersoner opplevde Norge og befolkningen i landet i tiåra etter sjølstendighetstapet og reformasjonen i 1537.

- *Hva driver du så med i din nåværende stilling?*

I 2018 ble jeg tildelt Den norske historiske forening (HIFO) sitt Fritt Ord-stipend. Mye takket være dette fikk jeg muligheten til å få prøve meg i et halvårsvikariat som universitetslektor ved samfunnsfagsseksjonen her på ILU, som så ble forlenget ut vårsemesteret 2019. Jobben min nå går derfor hovedsakelig ut på å undervise kommende samfunnsfaglærere i grunnskolen i eldre historie fram til ca. 1700, i tillegg til å veilede skriveoppgaver og liknende.

- *Hvordan ser utsiktene dine ut framover når vikariatet er over?*

Min nåværende stilling varer ut juli, og fra august 2019 begynner jeg som stipendiat ved samme arbeidsplass. Jeg var så heldig å få stipend fra miljøet som studerer literacy her på instituttet. Literacy er jo et spennende felt som spenner over mange fag og læringsmåter. Mitt prosjekt blir da kopla til literacy i *historie*faget gjennom å studere hvordan tidslinjer kan hjelpe elever å forstå historie.

- *Hvordan opplever du som relativt nyutdannet historielektor å skulle gå løs på dette?*

Trass i at jeg er utdannet historielektor gjennom universitetets lektorprogram, ser jeg på meg sjøl først fremst som historiker. Det er altså *faget* jeg brenner mest for. Samtidig er det jo en grunn til at jeg valgte lektorutdanningen i utgangspunktet: Jeg syns formidling av historie er spennende! Dessuten oppfatter jeg at det er store rom for å studere tidslinjer som et konkret verktøy i historieundervisningen. Jeg veit at jeg ikke er aleine om å synes at en visuell tilnærming til ulike temaer (både i og utenfor historiefaget) kan gi meg en tydeligere forståelse enn om jeg bare leser rein tekst. En essensiell del av mitt phd-prosjekt er derfor hvordan tidslinjer ikke bare kan inneholde konkrete hendelser og årstall, men illustrere og problematisere for eksempel periodisering, årsaksforhold, brudd og kontinuitet.

- *Vil du fortsette å høre til seksjonen for samfunnsfag sjøl om du har fått stipend fra literacy-miljøet, som jo favner alle instituttets fagretninger?*

Slik jeg ser det, vil jeg ha tilhørighet hos begge, og jeg vil dessuten fremdeles undervise i historie gjennom pliktarbeidet mitt. Jeg opplever uansett ikke miljøene som atskilte, men som overlappende. Hele arbeidsmiljøet er i grunnen svært støttende, og jeg får verdifulle innspill fra flere kretser. For eksempel er jeg medlem i forskergruppa HIPOLS, som spilte en avgjørende rolle i utformingen av hvordan prosjektsøknaden min ble til slutt. Jeg har faglig støtte fra kyndige kollegaer og et arbeidsmiljø som hele vegen har vært varmt og imøtekommende. Det er vel en utbredt oppfatning at stipendiattilværelsen kan være temmelig ensom og isolerende. Det er definitivt ikke noe jeg trenger å bekymre meg for!

OVERSYN OVER KOMANDE FAGKONFERANSAR

Konferanse, stad og tidspunkt	**Nettstad der De kan finna program, påmeldingsdetaljar og praktiske opplysningar**	**Om konferansen, sentrale fristar o.l.**
17th International Conference on New Directions in the Humanities. Granada, Spania 3.-5. juli 2019.	https://thehumanities.com/2019-conference	Hovudtema: The World 4.0: *Convergences of Knowledges and Machines.* Siste påmeldingsfrist: 3. juli (opningsdagen!).
Euroclio: Diversity and violence. Rethinking approaches in history education. Internasjonal sumarskule i Ossijek, Kroatia 22.-24. august 2019.	https://euroclio.eu/event/euroclios-2018-5th-regional-summer-school/	Fristen for Early Bird-registrering gjekk ut 15. mai.
History Educators International Research Network [HEIRNET] conference 2019. Wien, Austerrike – 2.-4. september 2019	https://heirnetonline.com/heirnet-2019-conference/	Hovudtema: *Public History, historical culture, identity and pedagogy. International perspectives on opportunities for critical disciplinary thinking in history.* Frist 1. juli for innsending av abstracts for presentasjonar. 19. august siste frist for deltakingsregistrering/påmelding.
General Conference ECPR – European Consortium of Political Research. Wroclav, Polen 4.-7. september 2019.	https://ecpr.eu/Events/EventDetails.aspx?EventID=123	Fristane for å melda på bidrag har gått ut.
Nettverkskonferansen 2019, Nasjonalt nettverk for samfunnsfaga i lærar-, lektor- og barnehagelærarutdanningane. Høgskolen i Østfold, Halden 20.-21. november 2019	http://samfunnsfag.net/konferanse.html	Frå nettsida: «Hvordan vil undervisningen se ut i 2025? Hva er utviklingstrekkene i nyere læringsteknologi? Hva er hovedlinjene i fagfornyelsen? Hvordan endres lærerrollen, og hvordan endres barna og elevene? Er den nye teknologien utelukkende et gode som vil spre lærdom til flere på kortere tid, eller er det grunn til å være kritisk til utviklingen? Hvordan skal lærerutdanningene utvikle innsikt og kompetanse i utforskende didaktikk og dybdelæring?»
Conference: International Society for History Didactics (ISHD). Tutzing, Tyskland 9.-11. September 2019	https://ishd.co/index.php/conf/next-conference/	Konferansepåmeldinga går frå 15. april til 1. juli 2019. Hovudtema er internasjonal migrasjon.
History of Education Annual Conference [History of Education	http://historyofeducation.org.uk/events/history-of-	Frist for å melda inn abstracts gjekk ut 21. mai 2019.

Society] London, 8.-10. november 2019.	education-annual-conference-2019/	
2020		
NOKSA 2020. Nordisk konferanse om samfunnskunnskapsdidaktikk. Vaasa, Finland 30.3 – 1.4 2020	For meir informasjon, kontakt tom.gullberg@abo.fi tlf +358405135752	*Samhällskunskapsämnets roll i Norden – (samhälleliga) förändringar och (ekonomiska) kriser.* Fristar: 2.12 2019: deadline för abstrakt 15.1 2020: besked om antagning 24.1 2020: early bird-anmälan 28.2 2020: deadline för anmälan
20th Nordic Sociological Association Conference. Oslo, 5.-7. august 2020.	https://nordicsociologicalassociation.org/	Førebels formulert hovudtema: *The **sociology of conflict: global transformations – local manifestations.***
NOPSA 2020. 19th Nordic Political Science Congress. Reykjavik, Island 11.-14. august 2020.	http://nopsaiceland2020.is/	Frist for å melda framlegg til workshop og senda inn workshopsamandrag har gått ut. 15. september 2019 Frist Call for papers. 15. november konferanseregistreringa opnar.
Historiedidaktisk konferanse i regi av International Society for History Didactics (ISHD) i samband med den 23. *«Congress of the International Committee of Historical Sciences (CISH/ICHS)"* i Poznań, Polen, 23.-29. August 2020.	Sjå https://ishd.co/index.php/conf/upcoming-conference/	Førehandskunngjorte sesjonar: • «Modernization» and «modernity» in the history of history education. • From Holocene to Anthropocene • Public history and history didactics • Progressive narratives in the post Cold War Era.
2021		
Nordisk Fagdidaktikk 8 (NOFA 8), arrangert av Høgskulen på Vestlandet og Universitetet i Bergen i Bergen - 18-20 mai 2021	Nettside kjem seinare Kontaktperson: Kjetil Børhaug, kjetil.borhaug@uib.no	Fristar vert kunngjort seinare

Nora Elise Hesby Mathé

PhD-avhandling; Democracy and politics in upper secondary social studies. Students' perceptions of democracy, politics, and citizenship preparation.

Den 4. april i år disputerte Nora Elise Hesby Mathé ved UiO. Denne samfunnsfagdidaktiske avhandlingen undersøkte tre aspekter av temaet demokrati og politikk i samfunnsfag i norsk videregående skole. Her følger et sammendrag hentet fra nettsidene til Det utdanningsvitenskapelige fakultetet av den artikkelbaserte avhandlingen:
Det overordnede formålet er å undersøke 16 – 17- år gamle elevers oppfatninger av begrepene demokrati og politikk og aspekter ved samfunnsborgerforberedelse samfunnsfag i videregående skole i Norge. Doktorgradsprosjektet består av tre separate, men relaterte, faser fokusert på 16-17- år gamle elevers: 1) Forståelse av demokratibegrepet (Artikkel I), 2) Forståelse av politikkbegrepet (Artikkel II), og 3) Oppfatninger av samfunnsborgerforberedelse i samfunnsfag og faktorer assosiert med disse oppfatningene (Artikkel III). For å samle data gjennomførte jeg gruppeintervjuer med 23 elever, individuelle intervjuer med ni elever, og en kvantitativ spørreundersøkelse med 264 elever. Datamaterialet består av intervjutranskripsjoner og surveydata, og elevenes oppfatninger ble analysert ved hjelp av litteratur om utdanning for demokratisk medborgerskap og politisk teori.

I Artikkel I fant jeg at elevenes forståelse av 'demokrati' var fokusert på (a) folkestyre, (b) stemmegivning og valg, (c) andre former for deltakelse, og (d) rettigheter og plikter. Artikkel II viste at elevene forstod 'politikk' som bestående av tre aspekter: (a) å styre et land, (b) å forme samfunnet, og (c) diskusjon og debatt. Videre uttrykte elevene tre ulike syn på forholdet mellom folk og politikk, og jeg kalte disse Engasjement, Passivitet og Frakopling. I Artikkel III viste analysene at hvor godt elevene likte samfunnsfag og aspekter ved lærerens undervisning var sterkest assosiert med oppfatninger om samfunnsborgerforberedelse i faget. Funnene er verdifulle for å forstå unges oppfatninger og for å utvikle samfunnsfaget og samfunnsfagdidaktikk med fokus på elevers perspektiver.

Interesserte kan finne avhandlingen her: https://www.duo.uio.no/handle/10852/67601

Democracy and Citizenship in Education Nordic PhD-Course at Department of Teacher Education NTNU.

- NTNU, CAMPUS 'Kalvskinnet' Trondheim October 7-10. 2019, Course coordinator: Professor Trond Solhaug, trond.solhaug@ntnu.no Information: Camilla Røtne, Camilla.rotne@ntnu.no Course merit: 5 ECTS with paper. No course fee.

Monday 7th 12:00 Opening.

- Professor Hans Siggaard Jensen Aarhus University DPU Copenhagen 'On Radical Democracy'
- Professor Trond Solhaug Democratic schools – a radical perspective - discussion –
- Student presentations and comments to their projects.

Tuesday 8th 09.00

- Senior Lecturer Dr. Nora Siklodi, University of Portsmouth/NTNU 'On Citizenship acts and young people's climate engagement.'
- Meeting the engaged students and their school leaders – experiences from activism in school
- Associate professor Knut Vesterdal: Research on Human rights Education, policy and practice.
- Student presentations and comments to their projects.

Wednesday 9th 09.00

- Associate professor Oddveig Storstad ILU NTNU. The citizen-consumer hybrid: Individualization of structural problems
- Professor Trond Solhaug Assessing democracies.
- Democracy and citizenship – interdisciplinary subject. Introduction from ILU NTNU scholars.
- Student presentations and comments to their projects.
- **Course diner at campus Kalvskinnet.**

Thursday 10th – ends at 13.00

- Professor DR Reinhold Hedtke, Goethe University Frankfurt Germany. A critical look at educational programs for democracy and citizenship.
- Discussion on educational programs - Student presentations and comments to their projects.

NOKSA 3

Samhällskunskapsämnets roll i Norden – (samhälleliga) förändringar och (ekonomiska) kriser

Nordisk konferanse i samfunnskunnskapsdidaktikk, Vasa (Finland), 30.3-1.4 2020

Världen förändras, men ibland kan förändringens art vara överraskande. Det var knappast många som efter de liberala revolutionerna 1989-1991 kunde förutspå att vi igen på 2010-talet skulle ha auktoritära regeringar inom Europeiska Unionen och att demokratins banérförare USA skulle ledas av en president med auktoritär inriktning. I början på 2000-talet anade vi inte heller vilken roll sociala medier skulle spela i samhällsdebatten, också genom *fake news* och nättroll.

Ekonomiska kriser tenderar att återkomma med ojämna mellanrum. Det var kanske ändå svårt att i förväg föreställa sig att en amerikansk president på 2010-talet skulle äventyra den globala frihandeln genom att inleda eller hota med handelskrig.
Ur ett samhällskunskapsdidaktiskt perspektiv är det relevant att fråga sig hur läroämnet samhällskunskap kan svara mot behovet att förklara samhälleliga förlopp och förändringar, och förbereda elever att möta också framtidens oförutsägbarhet. Studerande ska vägledas att iaktta demokratiska värden, men hur hanterar samhällskunskapsämnet den rollen i en situation där demokratiskt förankrade regeringar utmanar etablerade tolkningar av

mänskliga rättigheter och demokratiska institutioner och processer? På vilket sätt kan samhällskunskapsämnet förse de studerande med verktyg för att kritiskt granska manipulativa krafter i sociala medier. Och vilka förutsättningar har samhällskunskapsämnet att förklara svängningar i världsekonomin och hur dessa påverkar det egna samhällets eller det egna hushållets ekonomi?

För den nordiska samhällskunskapsdidaktiska gemenskapen är det centralt att dels följa med hur samhällskunskapsämnet hanterar och utvecklar sina roller i en föränderlig värld, och dels reflektera kring ämnesdidaktiska utvecklingsprocesser som påverkas av den tid vi alla lever i. NOKSA-konferenserna har utvecklats till en naturlig mötesplats för nordiska samhällskunskapsdidaktiker för presentation av pågående eller färdig forskning kring relevanta spörsmål som anknyter till undervisning i samhällslära, samt för utomnordiska didaktiker som intresserar sig för samhällskunskapsdidaktiken i Norden.

Arrangörerna för NOKSA 3 välkomnar bidrag som i vid mening resonerar kring konferensens huvudtitel, eller som ur ett brett perspektiv diskuterar samhällskunskapsämnets roll i de nordiska länderna.

En officiell inbjudan med anvisningar om inlämning av abstrakt och annan viktig information sänds ut i september 2019. Konferensen är också öppen för workshops och symposier. Konferensspråk är de skandinaviska språken och engelska. Vi strävar till att skapa språkligt enhetliga sessioner, så vi kommer att be deltagarna ange på vilket språk man önskar presentera – på det sättet underlättar det för internationella gäster att välja sessioner.

Välkommen till Vasa 2020!

P.S. Sprid gärna information om oss genom att använda #noksa3#aboakademi i sociala medier!

Tidtabell:
2.12 2019: deadline för abstrakt
15.1 2020: besked om antagning
24.1 2020: early bird-anmälan
28.2 2020: deadline för anmälan

För mera information: tom.gullberg@abo.fi , +358405135752

NORDIDACTICA – JOURNAL OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCE EDUCATION - CALL FÖR TEMANUMMER:

KJERNEELEMENTER OG STORE IDEER I GEOGRAFI, HISTORIE, SAMFUNNSKUNNSKAP, STATSVITENSKAP OG RELIGIONS- OG LIVSSYNSFAG

Diskusjoner om hva det er viktig at elever lærer, har alltid ledsaget undervisningspraksis. Store Ideer (Big Ideas) er en tilnærming til å avgjøre hva som skal inngå i læreplaner, årsplaner og undervisningsøkter, som fokuserer på forståelse. Boka *Teaching for Understanding. Linking Research with Practice* (1998 Wiske, Martha Stone, Ed.) og andre bøker utgitt av miljøet knyttet til prosjektet Teaching for Understanding ved Harvard graduate School of Education, viser hvordan tilnærmingen er knyttet til forskning. Store Ideer har vært benyttet i Australia, New Zealand og USA i over tretti år, men har først vekket interesse i Europa de senere år. I norsk utdanningspolitikk finnes spor av denne tenkningen i Ludvigsen-utvalgets bruk av begrepet «dybdelæring» (NOU 2015:8). Det norske Utdanningsdirektoratet definerer dybdelæring som «det å gradvis utvikle kunnskap og varig forståelse av begreper, metoder og sammenhenger i fag og mellom fagområder. Det innebærer at vi reflekterer over egen læring og bruker det vi har lært på ulike måter i kjente og ukjente situasjoner, alene eller sammen med andre.» Fokuset på forståelse og at kunnskapen kan overføres til nye sammenhenger, har denne definisjonen til felles med bl.a. Jay McTighe og Grant Wiggins (2005). McTighe og Wiggins, som med sin *Understanding by Design*, er sentrale for utviklingen av Store Ideer som tilnærming til undervisning, legger imidlertid også vekt på betydning – at det elever skal lære er viktig – handler om essensielle spørsmål, spørsmål man vender tilbake til gjennom livet, spørsmål som angår sakens kjerne.

Hos Barbara Wintersgill, som høsten 2017 avsluttet redaktørarbeidet med rapporten *Big Ideas for religious education*, tematiseres denne siden ved Store Ideer som knyttet til relevans. Relevans handler om at elevene må oppfatte undervisningen som betydningsfull – den må hjelpe dem til å forstå verden og seg selv bedre. Høsten 2017 kunne Wintersgill i engelsk kontekst bare peke på «science» som et fag der det var utviklet Store Ideer for

undervisningen i faget, og noe utforskende arbeid knyttet til geografi. Gjennom å invitere til et temanummer håper vi forskere innenfor hele Nordidactica's faglige interessefelt vil benytte anledningen til å utforske hva dette kan bety i sine respektive fagdidaktiske kontekster. Gitt den korte tidsfristen, vil vi også vurdere bidrag som ikke forholder seg til den forsknings- og undervisningstradisjonen som tematiseres ovenfor, men som på et annet grunnlag tematiserer kjerneelementer og store ideer i geografi, historie, samfunnskunnskap, statsvitenskap og/eller religions- og livssynsfag.
Frist for innsending av bidrag: 15. august 2019

Det vil ganske snart koma meir detaljert kunngjering av to andre temanummer i Nordidactica 2020. Desse har førebels fått titlane «de samfunnsvitenskapelige fagenes doble oppdrag – mellom lærerutdanning for myndighetenes ambisjoner for skolefagene og kritisk og fri vitenskapelighet» og «oversiktsartikler over fagdidaktisk forskning». Innsendingsfristane for desse vil vera høvesvis 1. februar 2020 og 1. august 2020. Kunngjeringa av desse to temanumra vil verta sendt ut på e-postlistatil det nasjonale nettverket.

OPPDATERINGAR OM NETTVERKSKONFERANSEN 2019 – HALDEN, 20.-21. NOVEMBER 2019.

Ferskaste oppdaterte nytt om nettverkskonferansen ligg på samfunnsfag.net. Der ligg mellom anna konferanseprogrammet, informasjon om hovudinnleiarane og ei rad praktiske opplysningar om hotell, buss m.m.

Påmeldingsfristen for konferansedeltaking (early bird) vil truleg vera 2. september, med siste frist 4. eller 11. november. Det kjem meir om dette på nettsida og i komande utgåve av nyhendebrevet.

Arrangementskomiteen er:

Marianne Østli, høgskolelektor i BLU - HIOF

Cathrine Å Eide, høgskolelektor i BLU - HIOF

Håvard Friis Nilsen, førsteamanuensis, samfunnsfag/historie i BLU og MAGLU - HIOF

Gitte Motzfeldt, førstelektor, samfunnsfag/geografi i MAGLU - HIOF

Nicola Karcher, førsteamanuensis, samfunnsfag/historie MAGLU - HIOF

Ronald Nolet, førstelektor, samfunnsfag/geografi/historie i PPU og MAGLU - HIOF

Ilka Nagel, høgskolelektor IKT - HIOF

Beate Goldschmidt, PHD stipendiat – Universitet i Agder

De kan kontakta arrangementskomiteen ved Ronald Nolet på tlf (+47)69608125/(+47)48140054, e-post: ronald.nolet@hiof.no